

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

มังคุดเป็นไม้ผลที่สำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งของประเทศไทย ความต้องการของตลาดเพื่อการบริโภคภายในประเทศและการส่งออกมีแนวโน้มที่ดี มังคุดจึงเป็นไม้ผลที่ถูกกำหนดให้เป็นพืชสำคัญทางเศรษฐกิจที่จะต้องเร่งรัดการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อส่งออก โดยในปี พ.ศ. 2541 ประเทศไทยได้ส่งออกมังคุดสดไปยังประเทศไต้หวัน ฮองกง และญี่ปุ่น จำนวน 2,319 ตัน มูลค่า 44.0 ล้านบาท โดยเป็นมังคุดแช่แข็งส่งออกไปญี่ปุ่น จำนวน 413 ตัน มูลค่า 23.2 ล้านบาท และคาดว่าในอนาคตความต้องการมังคุดทั้งจากตลาดภายในและนอกประเทศ จะมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างแน่นอน (สำนักงานเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2541 : 2-3)

แหล่งปลูกมังคุดที่สำคัญของประเทศอยู่ในภาคใต้ รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออก ในปี พ.ศ. 2540 ภาคใต้มีพื้นที่ปลูกมังคุดทั้งหมด 176,434 ไร่ ผลผลิตรวม 93,937,430 ตัน ขณะที่ภาคตะวันออก ในปี พ.ศ. 2540 มีพื้นที่ปลูกมังคุดทั้งหมด 91,388 ไร่ ผลผลิตรวม 81,110 ตัน แต่พบว่า ภาคใต้มีผลผลิตต่อไร่สูงกว่าภาคตะวันออก กล่าวคือ ภาคใต้มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพียง 1,105 กิโลกรัม ในขณะที่ภาคตะวันออกมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่สูงถึง 1,358 กิโลกรัม (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2540 : 1)

ในภาคใต้ จังหวัดชุมพรมีพื้นที่ปลูกมังคุดมากที่สุดคือ 58,850 ไร่ ในขณะที่จังหวัดนครศรีธรรมราชมีพื้นที่ปลูกมากเป็นอันดับ 2 แต่มีการปลูกมังคุดทุกอำเภอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อำเภอลานสกาปลูกมังคุดมากที่สุด คือประมาณ 2,897 ไร่ มีพื้นที่ทั้งหมด 13,781 ไร่ ให้ผลผลิตแล้ว 9,813 ไร่ ผลผลิตรวม 7,850 ตัน เนื่องจากอำเภอลานสกาภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขา มีลมมรสุมพัดผ่านตลอดปีทำให้อากาศอบอุ่น มีฤดูฝนตั้งแต่เดือนมิถุนายน-มกราคม ฤดูร้อนตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ปริมาณน้ำฝนประมาณ 1,800 มิลลิเมตรต่อปี มีความชื้นสูง อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 22-27 องศาเซลเซียส กล่าวได้ว่า เป็นอำเภอที่มีความเหมาะสมสำหรับการปลูกมังคุด (สำนักงานเกษตรอำเภอลานสกา, 2541 : 4)

เป็นที่น่าสังเกตว่า เกษตรกรที่ตำบลลานสกายังเก็บเกี่ยวมังคุดโดยวิธีดั้งเดิมคือ ใช้ตะขอเกี่ยวใช้ไม้ง่ามบิดผล หรืออาจจะกระทุ้งและเขย่าต้น เพื่อให้ผลร่วงส่งผลให้คุณภาพของผลผลิตที่เสียหาย เกิดอาการเปลือกแข็งและมียางซึมไหลในผล หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า ยางตกใน เก็บไว้ได้ไม่นาน ผลจะแข็งและเน่า การเก็บเกี่ยวโดยวิธีดังกล่าว ส่งผลให้ได้ผลผลิตมังคุดที่มีคุณภาพดีไม่

เพียงพอกับความต้องการของตลาดทั้งภายในและนอกประเทศ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาในการเก็บเกี่ยวดังกล่าว เมื่อปี พ.ศ. 2539 กลุ่มไม้ผล กองส่งเสริมพืชสวน กรมส่งเสริมการเกษตร ร่วมมือกับ กองเกษตรวิศวกรรม กรมวิชาการเกษตร ได้ประดิษฐ์เครื่องมือขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวมังคุด โดยใช้เครื่องมือเก็บเกี่ยว 3 ชนิด คือ จำปา ตะกร้อ และก.ว.ศ.4 เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ตรงกับความต้องการของตลาด (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2539 : 4) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรศึกษาว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดที่ได้รับการส่งเสริมให้ใช้เครื่องมือทั้ง 3 ชนิดยอมรับในเครื่องมือดังกล่าว และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดไม่ยอมรับในเครื่องมือดังกล่าว อัตราการยอมรับและการแพร่กระจายมีรูปแบบเป็นอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสิ่งต่อไปนี้

- 2.1 สภาพทั่วไปด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านการรับรู้ข่าวสาร และด้านจิตวิทยาของชาวสวนมังคุด
- 2.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร และปัจจัยด้านจิตวิทยา ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเครื่องมือเก็บเกี่ยวมังคุด
- 2.3 ปัจจัยและปัญหาที่ทำให้ชาวสวนมังคุดตำบลนางสกา อำเภอถานสงขลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ยอมรับและไม่ยอมรับเครื่องมือเก็บเกี่ยวมังคุด

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

- 3.1 ทำให้ทราบสภาพทั่วไปด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านการรับรู้ข่าวสาร ตลอดจนเหตุผลการยอมรับและไม่ยอมรับเครื่องมือเก็บเกี่ยวมังคุด
- 3.2 ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการใช้เครื่องมือเก็บเกี่ยวมังคุด โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 3.3 เพื่อให้ผู้สนใจใช้ข้อมูลจากการวิจัยเป็นแนวทางการพัฒนาการทำสวนมังคุดในพื้นที่อื่นๆ